СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 122. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 27-го травня 1938. | No. 122. Jersey City, N. J., Friday, May 27, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": Bergen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АРЕШТУВАЛИ ОДНОГО З ПРОВІДНИКІВ ТАМАНІ ГОЛУ

НЮ ЙОРК. — Нюйорський прокуратор Дюі казав арештувати одного з головних провідників нюйорської політичної організації Тамані Голу, Гайнса. Дюі закидає Гайнсові, що він тримав тісні звязки з ґенґстерами, в першій мірі з шайкою відомого ґенґстера Доч Шульца, а також, що при помочі перекупств старався в суді увільнювати схоплених ґенґстерів. Це вже третій високий політик з Тамані Голу, якого здемаскував Дюі і потягнув перед суд. На поліції взяли від Гайнса відтиски пальців, а також наложили на нього $20,000 залогу.

ЗАКИДАЮТЬ АДМІНІСТРАЦІЇ ВТРУЧУВАННЯ ДО ВИБОРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Ґрупа сенаторів виступила з отвертою боротьбою проти уряду за те, що уряд старається ріжними способами впливати на вибори і намагається усунути тих демократів, які є більш консервативних поглядів та які критично відносяться до політики нового розділу. По Пенсилвенії й Ореґоні уряд тепер впливає на вибори в стейті Айова і Кентокі. Передівсім вони гостро вдаряють у предсідника „Доблю Пі Ей", який при помочі фондів, призначених на безробіття, впливає на людей, як вони мають голосувати. З Луісвилу вислано на адресу Рузвелта листа, в якому є скарга місцевих політиків, що „державні фонди в безсоромний спосіб використовується на те, щоб за всяку ціну побити кандидата на сенатора Чандлерса, а вибрати Барклія".

ЗАКОНОПРОЄКТ ГОДИН ПРАЦІ І ЗАПЛАТ У СЕНАТІ.

ВАШИНҐТОН. — У сенаті почали розглядати законопроєкт найнижчої заплати і найвищих годин праці, який недавно перейшов у палаті представників. Назагал до нього сенатори відносяться прихильно, але хочуть поробити деякі зміни. В першій мірі хочуть поробити так звані „ґеоґрафічні ріжниці", себто, щоб найнижчі заплати в полудневих стейтах, у яких все є дешевше, були менші від заплат північних стейтів. Дуже правдоподібним є, що в тій зміненій формі цей законопроєкт таки перейде. Та тоді він мусітиме ще раз бути одобрений палатою представників. Багато конґресменів є склонні одобрити ту зміну.

ГОЛ ЗА МІЖНАРОДНІЙ ТОВАРООБМІН.

ВАШИНҐТОН. — Секретар загравичних справ, Гол, заявив, що економічна самовистарчальність, до якої нині прямує багато держав, буде великим ударом у нашу нинішню цивілізацію. Бо навіть така багата країна як Америка потребує чимало ріжних чужих продуктів. Щож говорити про бідніші краї! Коли зникне міжнародній товарообмін, то обнизиться також значно добробут кожного краю окремо.

СЛІДСТВО В СПРАВІ „ТІ ВІ ЕЙ".

ВАШИНҐТОН. — Перед конґресовою слідчою комісією, що має розглянути справу господарки в „Тенесі Велей Оториті", зізнавав бувший директор „Ті Ві Ей", Артур Морґан, котрого усунув президент за те, що хоч він закидав своїм співдиректорам надужиття, то перед президентом не хотів того доказувати фактами. Тепер перед комісією Артур Морґан говорив усе. Він казав, що два інші директори, хоч не спроневірювали державних грошей на власну користь, то фальшували публичні звіти, щоб у той спосіб представити свою господарку в корисній світлі. Всякими способами вони старалися підмовити інші фірми, щоб вони не брали електричної сили в приватних електрівнях, тільки в „Ті Ві Ей". Секретними способами вони фінансували виріб елекрики в „Ті Ві Ей", а через те могли її дешевше продавати, й у той спосіб нищити приватні підприємства.

ПОВСТАННЯ В МЕКСИКУ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

МЕКСИКО СИТІ. — Повстання в Мексику триває далі. Околиця Сан Луі Потосі далі знаходиться в руках повстанського ґенерала Санділя. Проти нього уряд вислав нові війська. Покищо Сандільо не виступає до отвертої боротьби з урядом, але сам уряд признає, що він має досить значні сили. Правдоподібно Сандільо хоче наперед викликати до акції всі ті елементи, які є незадоволені з теперішнього уряду. Повстанські літаки розкидали летючки, в яких закликають населення скинути владу Карденаса. В летючках говориться, що уряд Карденаса довів край до банкротства. А щоб те банкротство закрити й звалити вину на когось іншого, він сконфіскував чужі компанії та в той спосіб ворожо настроїв проти Мексика великі чужі держави.

ХРЕСТЯТЬ НАСЛІДНИЦЮ ПРЕСТОЛА.

У Ґрот Керк св. Якова, в місті Гаґа, в Голяндії, відбулися недавно хрестини княжни Беатрикси, що буде колись королевою Голяндії. На радіофотоґрафії видно: під (1) теперішню наслідницю престола Голяндії, княгиню Юліяну; під (2) князя Бернгарда, батька; під (3) бельґійського короля Леопольда, хресного батька; під (4) голяндську королеву Вільгельміну, бабку дитини. На хрестинах був уставлений радіовий мікрофон, щоб цікаві голяндці могли прислухуватися до церемонії. Кажуть ті, що це робили, що хрещена княжна плакала зовсім не по князівськи.

ХОТІВ ПОГЛАДИТИ ЛЬВИЦЮ.

В Острівці, повіт Кельці, якийсь підхмельний громадянин хотів показати свому кузинові, 9-літньому хлопцеві, львицю в мандрівному цирку зблизька. В тій цілі відчинив клітку. Львиця вхопила хлопця й втягнула його до клітки. На крик надбігли дозорці, а львиця покинула дитину й утекла до недалекого дому. Ранений хлопець по кількох годинах помер. Львицю зловили.

ДО ЧОГО ВЖЕ ДОХОДИТЬ?

„Нове Село" (ч. 15) принесло такі дві вістки: В селі Кроців коло Бірчі вчителька полька каже українським дітям показувати піднебіння і говорить до них такі слова: „Ти єстесь русін, бо маш чарне поднебене, а тен ма шляхецке, і єст полякем". Така поведінка вчительки викликала страшне обурення між населенням. — У селі Жорниська, пов. Городок, людці з Домажира розкинули могилу невідомого українського стрільця, що була на цвинтарі недалеко церкви. Каміння з могили опинилось у ставі, хрест з табличкою пропав. Кружляють поголоски, що тлінні останки перевезли на воєнний цвинтар біля Янова.

БАТЬКО МИМОВІЛЬНИМ СПРИЧИННИКОМ СМЕРТИ ДОНЬКИ.

В Суховолі, пов. Сарни, Лаврентій Савчук приніс на плечах дерево, довге 4 м. й грубе 18 цм., на подвіря свого господарства. Підчас скидання „кльоца" на землю підбігла в критичній хвилині його 7-літня донька Марія. Дерево впало на голову дитини й убило її на місці.

БАТЬКО 25 ДІТЕЙ.

В селі Нова Саратіка в Басарабії, німецькій кольонії, мешкає 74-літній кольоніст Яків Вайс. Він має 25 дітей, з яких наймолодше має ледви 3 роки. Щасливий батько має 15 синів і 10 доньок та діждався вже внуків.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА НЮЙОРСЬКОЇ ОКРУГИ.

На нарадах, скликаних Обєднанням Українських Організацій в Америці, на яких були заступлені представниці центральних жіночих організацій, „Союз Українок Америки" і „Український Червоний Хрест О. Д. В. У.", та представники Центрального Комітету Українських Національних Організацій Ню Йорку й округи, рішено влаштувати в Ню Йорку масове ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ, звернене головно проти останнього варварського наступу Польщі на українське життя на українських землях під Польщею. Віче те буде влаштоване й переведене УКРАЇНСЬКИМ ЖІНОЦТВОМ. Воно відбудеться в СУБОТУ, 4. ЧЕРВНЯ 1938 р., в НЮ ЙОРКУ, у великій салі КУПЕР ЮНІОН. Початок у годині 7:30 вечором.

Ширші жіночі збори в справі цього віча відбудуться цієї суботи, 28. травня б. р., в годині 4-тій пополудні, в Українськім Народнім Домі (217—219, East 6th Street).

Просимо відділи згаданих вище центральних жіночих орґанізацій, як і ВСІ УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА Й СЕСТРИЦТВА вислати на ті збори обовязково свої представниці. Справа нагла. Українське жіноцтво в Рідним Краю потребує від нас негайної помочі!

ГАРНИЙ ПРИКЛАД.

В селі Кнерути Чеські на Волині відбувався на чеській кольонії вечерок. Підчас вечерка переводили збірку на чеську „Невольну Матицу". Тоді встав наш селянин та сказав: Панове! Наш батько Тарас Шевченко сказав „свого научайтесь і чужого не цурайтесь" — тому прошу, хто що може, дайте на „Рідну Школу". І так чехи рад-не-рад давали дрібні датки на „Рідну Школу". В цей спосіб наш свідомий селянин зібрав 5 зл. 40 сот.

АВТОМОБІЛЬ З ЛЮДЬМИ ЗІХАВ ПРОСТО В РІКУ.

Автомобіль з пятьма чоловіками віхав просто в ріку в Селкірк, Ман. Чотири з них втопилися, пятого врятовано, коли 17-літній хлопець, що був на березі, кинув йому старий міх і з бідою витягнув його на беріг. Автомобілем керував 45-літній Джек Генрі. Вони їхали вулицею Манітоба, що йде просто до ріки, і Генрі мабуть забувся, бо замісць над рікою скрутити в бік, поїхав дальше, прямо в ріку. Інші скричали на нього і хотіли його спинити, але вже було запізно.

НОВИЙ ДОМПІНГ СОВЄТСЬКОГО ДЕРЕВА.

В останньому часі СССР почав оферувати дерево на три фунти дешевше він найнижчої оферти Фінляндії. Фінляндські експортери переконані, що СССР хоче довести до хаосу цін на міжнародньому ринку, щоб викликати нову господарську крізу в багатьох державах західньої Европи і влекшити собі таким чином комуністичну діяльність. Як відомо, дерево є головним експортом Фінляндії і джерелом її багатства. Тому власники лісів, тартаків та експортерів рішили проголосити страйк і стримати вивіз дерева аж до хвилини, доки не вичерпаються запаси совєтського дерева. Фінляндія переконана, що це єдиний спосіб рятунку деревного ринку перед катастрофою.

ЗРІЗАЛИ 14 ТЕЛЕФОНІЧНИХ СТОВПІВ КОЛО ПІОТРКОВА.

На шляху Ленкін—Воля, коло Пйотркова, на просторі одного кільометра звалилася на землю ціла телефонічна лінія. Хтось підрізав аж 14 телефонічних стовпів, що при сильнішому подуві вітру впали на землю. Ведуть слідство, хто спричинник цього саботажу. Цікаво, що згаданий саботаж трапився в центральній Польщі!

ОДИН УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД, ОДНА МОВА Й ОДНА ШКОЛА

УЖГОРОД. — Нарід в українських селах, у яких підступом заведено т. зв. „русскі", себто російські, книжки в народніх школах, починає протестувати проти цього підступу і домагається науки своєю рідною мовою. В деяких школах молодь страйкує по кілька тижнів. І так, у Підгороді коло Мукачева скінчився шкільний страйк по 5 тижнях донерва тоді, коли сповнилася правдива воля батьків і дітей і коли усунули зо школи московські шкільні книжки. „Українське Слово", що згадує про ту перемогу української мови, підкреслює велику любов наших людей до рідної мови та їхню велику національну свідомість. Часопис твердить, що та боротьба за мову навчить шкільні власті, що на Закарпатті нема двох народів, бо „ми український нарід, наша мова є одна, й нам належиться однакова школа й однакова мова навчання в усіх наших школах".

ЗАБУЛИ, ЯК ВОРОГУВАЛИ.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеґрафічна розписується широко про поїздку польського міністра заграничних справ, Бека, до Швеції. Пише, що шведська преса визнає потребу існування „сильної Польщі" та хвалить Польщу за те, що вона веде тепер „реальну політику".

НІЩО ІНШЕ, ТІЛЬКИ АВТОНОМІЯ.

ТЕШИН (Шлеськ). Вольф, предсідник „Союзу Поляків у Чехословаччині", заперечив у пресі, що цей Союз конферує з чеським урядом у справі чесько-польського порозуміння. Вольф заявив, що тут не може бути мови про якесь „порозуміння". Тут можна говорити тільки про автономію для поляків у Чехословакії. Це є те найменше домагання, над яким можна застановлятись. Вольф каже, що говорить в імені поляків у Чехословаччині, яких є коло 100,000.

ПРИМИЛЮЮТЬСЯ ДО СЛОВАКІВ.

ВАРШАВА. — Польська преса лає чехів, а зате витає щирими словами словацьких парляментаристів, що прибули до Варшави. Словацькі посли належать до партії о. Глінки, себто є за повну автономію для Словаччини. На залізничім двірці повитано словацьких послів промовами й окликами „хай живуть словаки!" Задумано також відбути у Варшаві велику маніфестацію для виявлення „польсько-словацької приязни".

БЕРЛІН ПРОТЕСТУЄ.

БЕРЛІН.— Німецький уряд вислав чехословацькому урядові гостру ноту, в якій стверджує, що начислено в останніх днях 6 випадків перелету чеських літаків на німецьку територію.

ПРОТИ „ШПИГУНСТВА" І КОНЦЕНТРАЦІЇ ВІЙСЬК.

БЕРЛІН. — Німецька преса розписується широко про ріжні чеські „провокації" та „шпигунські чеські виправи", звернені проти Німеччини. Описує теж докладно, яким військом обсаджено чесько-німецьку границю.

ЖЕРТВИ БОМБАРДОВАНЬ.

АЛІКАНТЕ (Еспанія). — Пять літаків армії ґен. Франка бомбардували місто Аліканте, що має 70 тисяч мешканців. Вбито понад 100 осіб. Внаслідок бомбардовань згинуло в тім однім дні в тім місті та в інших місцевостях понад 250 осіб. Ранених було понад 1,000.

ВЕРТАТИСЬ ДО „ВІЧНИХ ІДЕЙ".

БУДАПЕШТ. — Яких 200,000 людей взяли участь у торжественній відправі, відбутій з нагоди 34-го Евхаристичного Конгресу. З Америки прибуло понад 5,000 вірних разом з 800 священиками. Підчас відправи відчитано папську булю, в якій папа радив привязувати більшу вагу до „вічних і незмінних ідей", ніж до ріжних міжнародніх союзів, які не дописують. В святі взяли участь також протестанти.

ЦІКАВИЙ ПОХОРОН.

ЕГЕР (Чехословаччина). — Американський кореспондент, що приглядався до похорону двох судетських німців, пише, що так виглядало, що цей похорон не відбувається в Чехословаччині, а десь у націстичній Німеччині. Це ховали Ю. Гофмана і Н. Бема, двох молодих націстів, що згинули від куль чеських жовнірів, не послухавши їх наказу „стій!" Чехословацький уряд стягнув на час похорону всю поліцію і всіх жовнірів, щоб не дати причини до ніякого заколоту. Місто було в руках націстів. За домовиною ішов військовий аташе німецького посольства в Празі. Бесідники виголошували націстичні промови і стверджували, що „дух погиблих є далі між тими, що маширують у націстичних рядах". Тільки один націстичний провідник, Конрад Генляйн, говорив дуже помірковано. Над домовиною видніли два величезні вінці від Адольфа Гітлера і його прибічної ґвардії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10. центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК З ВИСТАВОЮ?

За півтора місяця треба буде нам остаточно вирішити, якою має бути наша участь у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році. Ось тому добре булоб кожному з нас і кожній громаді знати, як та справа тепер мається. Покищо ми знаємо, що Український Виставовий Комітет поробив усі заходи, потрібні на те, щоб та справа була переведена в порядку і була під постійною контролею громадянства. І тому можна бути безпечним за кожний цент, зложений на ту ціль. Він буде цілком певно зужитий на добру справу, на репрезентацію українського імени й української культури.

Покищо ще не знаємо, як громадянство реаґує на ту справу. Не знаємо, де і яку працю поведено щодо цього. А добре булоб про те знати принаймні від тих громадян, що забирали голос про нашу участь у Світовій Виставі ще надовго перед тим, заки відбулися перші орґанізаційні збори у тій справі.

Заряд Світової Вистави повідомив Український Виставовий Комітет, що годиться на Український Національний День підчас вистави, який припаде на одну з неділь у літніх місяцях. Він запевнив нас, що хоч Україна не буде зарепрезентована як держава, то українська іміґрація матиме змогу зарепрезентувати українське імя нарівні зо всіми іншими державними народами. Нам дадуть змогу виступити масово з українською національною маніфестацією. Ми зможемо виставити зразки нашого мистецтва, нашу пісню, музику, танець і т. п. І все те буде розреклямоване зарядом Світової Вистави кілька місяців перед нашим Національним Днем.

Ми пригадуємо те, щоб увесь наш загал знав, що Світова Вистава дасть нам добру нагоду прислужитись українській справі. Тому було би промахом з нашого боку не використати цеї доброї й такої рідкої нагоди.

Зо справи нашої участи у Світовій Виставі не робимо великого „крику", не „бємо в дзвони", не мішаємо її з „національною честю", як це у нас буває у подібних випадках. В такий спосіб її не „реклямуємо". Та саме те повинно заставити розумних людей до тихої й ревної праці для розумного культурного діла. Бо те діло, якщо воно вдасться, піднесе цілком певно й нашого духа. І всім нам буде приємно слухати, як згадуватимуть і Україну й український нарід між іншими краями і народами світу. А булоб сумно, дуже сумно, колиб цього не було. Тоді був би і жаль великий до Виставового Комітету й можливо до нашої преси, що не звертала на цю справу належної уваги. Передбачаємо і відчуваємо це вже тепер. Тому ще й тим разом пригадуємо свідомому українству конечну потребу матеріяльного попертя нашої участи у Світовій Виставі.

ЯК ТЕПЕР, ТАК І ЗДАВНА

(Як Польща після загарбання Галичини Казимиром Великим старалася знищити наш нарід і віру).

(2)

В 1525 р. (в „золотому віці Польщі") король Жигмонт видав розпорядок, що **українці у Львові можуть мати доми лише на своїй вулиці; їм не вільно було займатися ніяким промислом, належати до цехів, до яких давніше не належали, не вільно було мати шинків (гостинниць), хоч це дозволене було іншим громадянам, не вільно було продавати сукно на лікті.** Та не лиш у Львові, але і в інших містах укранці були виключені від усякої торговлі, промислу, цехів і міських урядів.

Надармо Джевецкі, підчаший волинський, представляв у державній раді королеві Жигмонтові III., що **хоч король має найхоробріших вояків*) і найбільше із Руси, то цьому народові накидає епископів, негідних епископського престола,** а львівський маґістрат русинам не дає спокійно жити, ні вмерти. Король Михайло Вишневецький**) українським епископам (уже греко-католикам!) заборонив вступ до сенату.

Щоби боронитися перед латинщенням і винародовленням, українці гуртувалися у своїх церковних товариствах. Де лише і колинебудь українці зважилися вставитися за свої права, поляки прозивали їх „схизматиками" (і сьогодні ще послугуються тією назвою в цьому перекрученому значінні). Та поляки зневажували українське духовенство, якеб воно й не було: унійне чи неунійне. За словами латинського епископа в Перемишлі, Павла Пясецкого, латинське духовенство щойно на інтервенцію папського нунція дозволило українським епископам, які були приїхали до Кракова на похорон короля Жигмонта III., взяти участь у похороні, та й то мусіли йти щойно після латинських каноніків.

Українське духовенство, зіпхнуте до крайньої нужди, внесло скаргу до папи. Та тоді вже в Польщі було таке шляхетське безголовя, що поляки й Риму не слухали.

„Українським епископам не вільно було носити золотих хрестів і ніяких відзнак, ба навіть епископських риз, не мали права самі і їх священики проголошувати, що несправедливо латинське духовенство стягає десятину з українських вірних. Латинські священики вговорюванням, впертістю і клятвою вдиралися в побирання десятин від Руси". (Історичні відомости й акти в справі церковних десятин на Русі, нап. о. Потій, Варшава 1845).

Яке пониження мусіло переносити українське духовенство, бачимо з інструкції, яку варшавський сойм дав у 1746 р. послам белзького воєвідства. Інструкція забороняла українським священикам уживати титулів „деканів" і „офіціялів", побирати десятини, **священичі сини мусіли робити панщину, крім одного, який був здібний до духовного стану.** І не дивниця, що видано такий розпорядок, бо шляхта в цьому воєвідстві була польська.†)

Що українське духовенство мусіло терпіти в Польщі таке пониження, про це говорять нам не лише польські, наші й чужі історики, але й сам **польський герой Тадей Косцюшко.** Він, щоби прихилити українців для себе, у відозві до українського духовенства в 1794 р. каже: „Ви священики грецького віроісповідання! Ваша доля й існування були все під несправедливою владою і досі вона пригноблива. Одначе вільні поляки полішать цю незавидну долю!"

Та не лиш українському духовенству, а всьому українському народові жилося тяжко в історичній Польщі. Поляки вважали себе чимсь ліпшим; їх нетерпимість спинювала всякий рух у житті українців. Українець міг як такий виступати лише в своїм приватнім житті, як жеж бодай крок прийшлося йому зробити у прилюдному житті, всюди був наражений на насильства та безправства.

На це маємо докази в „Хроніці міста Львова" Зубрицького, „Історії України" Маркевича й Камінського або в „Історії Галича й Володимира" Енґеля.

В 1704 році облягали шведи Львів і наложили на мешканців контрибуцію. Для заплати контрибуції міська рада наложила на українців надмірно великі тягарі. Шведський король Карло потім знизив контрибуцію, а всеж поляки домагалися від українців, щоб вони заплатили первісно визначену високу суму і казали, **що ліпше пустити українські церкви з вогнем, а на цьому місці поселити жидів.** Українці таки мусіли заплатити **десять тисяч битих талярів, бо грозили їм, що їх повбивають і повикидають тлінні останки** їх предків. Такого домагалися найбільше поляки Домінік Вільчек і Шмелінґ.

Ніщо не могло українцям, головно галицьким, улекшити їх тяжке положення. Виключені від промислу та торговлі, внесли вони до короля прохання, **щоб скасував обмеження. Варшавський сойм згодився на домагання українців, та що з того, коли львівська міська рада не послухала варшавського сойму. Коли українців в 1575 році хотіли прилюдно продавати свої товари, поляки поруйнували їх крамниці, купців позамикали до вязниці та наложили на них грошеві кари.** Українці внесли зажалення на львівську міську раду до королівського суду. Королівський суд проволікав справу, **процес тревав довше як сто літ.** Українців коштував цей процес великі суми, бо мусіли разураз висилати делеґатів до Варшави на королівський двір і з них уміли там видушувати гроші. Вставлявся за ними і Константин Острозький 1599 року, та даремно. В 1600 р. вислали до Варшави двох знатних делеґатів із великими грішми. Вони небаром написали, що замало грошей, бо сам коронний інстиґатор сто дукатів жадає. Післали їм насамперед 666 зл., потім позичили 1,510 зл., і все було даремно: депутація вернулася з нічим.

Коли в 1708 р. львівська Ставропигія получилася з римською столицею, польський уряд видав заяву, що українці мають мати рівні права з іншими громадянами. Всеж поляки і чути не хотіли, щоб українці мали рівні права, а накладали зате на них ще більші тягарі. На це українці стали обурюватися здавалося навіть, що зірвуть із Римом. Коли про те довідався епископ **Варлаам Шептицький,** зібрав зараз у церкві св. Юра всі львівські братства, де при своїй і пралатів присутності приказав зложити раду, що треба робити, щоб увільнитися з упідлення. Вибрали повновласників до Варшави і вони виклопотали, що міська рада має ставитися в надворнім суді. Львівський маґістрат запалав тепер іще гіршим гнівом на цей „зухвали наруд". Випадало вислати делеґатів до Варшави, щоб допильнували справи, та ба, міська каса була порожна. І що зробили тепер поляки? Ухвалили, що кошти мають заплатити міщани, а **найбільшу частину наложили на українців, себто щоб давали свої гроші на підтримку справи проти себе, на свою шкоду. Гроші ті стягали при помочі війська, опечатували пивниці, замикали впертих і вбогих до вязниці, били, допускалися найбільших безправств.** (Хроніка м. Львова, стор. 465, 466).

Багато прикладів переслідувань української церкви й українського народу навели ми тут і можна би ще багато-багато навести. Та поляки на все те кажуть, що вони не переслідували українського народу і з ним не воювали, лише з козаками. (Так і тепер кажуть, що з українським народом хочуть жити в згоді, а всеж розвязують і замикають читальні, кооперативи, молочарні, перетягають на латинство, на „шляхотство", хоч шляхотство польська конституція скасувала, церкви перемінюють на костели, або, як кажуть, „висвячують"). Отже в дійсності вони і в історичній Польщі такі були. **Польща воювала не зкозаками лише, а з усім українським народом.** А козаки вміли добре постояти в обороні своїх прав! Коли в 1648 р. Польща захиталася наслідком козацьких війн, що їх вів гетьман Богдан Хмельницький, мусіла підписати умови, на основі яких українські церкви в Галичині свобідно виконувати свої практики, монастирі в Уневі (Золочівщина) та Жидичині (на Волині), а також українські школи, шпиталі, семинарії могли далі існувати, українців у Галичині мали допускати до служби в урядах. На основі гадяцької умови, яку Польща заключила з козаками в 1658 р., український нарід мав уважатися, попри польський і литовський, третім стовпом польського державного будинку, а українська релігія в усій Польщі мала мати повну свободу, українські митрополити в Києві, Львові, Холмі, Перемишлі й Луцьку мали мати місце і право голосу в сенаті. Українська Церква мала право в усій Польщі основувати академії, ґімназії, колеґії, друкарні, українці мали мати доступ до всіх урядів у всій Польщі ††). Хоч ця умова втратила наслідком дальших історичних подій практичне значіння, **то вона всеж таки доказує, що у** польсько-козацькій війні не йшло про самих козаків, лише про ввесь український нарід, якому через лиху долю судилося жити під польською владою.

(Кінець).

*) Так і тепер, у відродженій Польщі, маршал Йосиф Пілсудскі признав, що українці то найліпші вояки.

**) Король Михайло Вишневецький походив із українського роду, одначе уже його батько, Ярема, покинув був українську віру й народність і цей король, як і всі відступники, був завзятий ворог українців.

†) Белз виборов був собі право, що белзьким воєводою може бути лиш українець, та мазурські князі, яким Ягайло передав Белзчину, не зважали на це право і за 70 літ свого панування, майже всі посілости белзького воєвідства віддали зайшлим полякам із Мазовша та латинським костелам.

††) Цеї умови поляки не додержали відразу, а гетьманові Іванові Виговському, що довів до угоди та під Конотопом побив москалів, відплатилися так, що підступно вбили його. **Взагалі, почавши від Казимира В. аж до останньої „нормалізації", поляки не додержали ні одної угоди.**

ІНФОРМУЙМО ЗАГАЛ ЧЕРЕЗ ПРЕСУ

Старокрайовий „Наш Прапор" порушив у числі з 11. травня б. р. таку справу, яка є також актуальна і для нас в Америці. Отже він згадує за те, що тепер діються дуже важні події. Вивласнюють Український Город, не дозволяють на ювилейні свята „Просвіти", розвязують „Союз Українок" і т. д. Все те справи, про які треба громадянству забрати слово. І ще є багато інших подібних справ, і багато проблєм, щодо яких повинно громадянство обмінюватись думками. А це значить, що по громадах чи товариствах повинні люди на сходинах ті справи обмірковувати і подавати зараз до преси знати, що вони про ті справи думають. Іншими словами, треба, щоб увесь наш загал добре визнавсь у тім, що в нім нуртує, які є думки і які способи розвязування ріжних справ. Зокрема читаємо в „Нашім Прапорі" таке:

„Старим звичаєм пишемо до часописів про ріжні концерти, вистави та всякі імпрези. Чомуж не вважаємо за відповідне зійтися в далеко важніших, бо загально національних справах, і, висловивши свою думку, прилучитися нею до укрнаїнського загалу? Чому нема тієї дрібки енергії, щоб у кожній важнішій справі відбути сходини і залежно від потреби повести відповідну акцію?"

І тут в Америці треба нам такої тісної співпраці. Треба виявляти громадам і орґанізаціям, а то й поодиноким особам, думки у ріжних наших пекучих справах. Треба забирати голос і тим облекшувати розвязку наших проблєм. І „поширім таку обміну думок на всі ділянки нашого життя, інформуймо одні одних про те, що діється, а тоді наша праця певно скріпиться і покращає".

І треба про те все повідомляти українську пресу. Бо тим скріпимо й в Америці нашу національну спільноту.

Не є той хоробрий, хто втікає перед трудом. **(Сенека).**

Треба більших чеснот на те, щоб перенести щастя, ніж нещастя. **(Ля Рошфуко).**

КРАЙ, ДЕ ЩЕ ТОРГУЮТЬ ЖІНКАМИ

У краю 1001 ночи.

Ще й сьогодні подають дуже часто часописи вістки про схоплення молодих дівчат торговцями „живим товаром". Здебільша люди приймають ці вістки доволі недовірчиво, мовляв, вони фантазії репортерів, які завжди намагаються знайти для свого часопису якусь добру сензацію. Та поліційні акти — це найкращі докази, що в таких вістках чимало правди. Найбільше цвітучий такою торговлею край — це Арґентина, яка висилає до Европи силу-силенну своїх аґентів у розшуках за новим „товаром", за молодими й гарними та наївними дівчатами, які даються легко підійти приманами карієри танцюристок і фільмових зірок. Другий край, який виказує всетаки чималий попит на „живий товар" — це Туреччина. Держава Ататурка, не зважаючи на всі модерні новинки та на европеїзацію свого життя, не позбулася ще зовсім своїх гаремових традицій, хоч вони виявляються тепер у зовсім іншій формі. Найкращою ілюстрацією, як на ділі виглядає в Туреччині винищення торговців „живим товаром", є оповідання молодої француки, яка несподівано опинилася сама серед моря чужих людей без грошей і засобів до життя.

*

Під французьким прапором їхала я Чорним морем із советського пекла до Франції. У Царгороді мала я стрінутися зо своїм дядьком. Моя цікавість, як виглядає той казковий край 1001 ночі, не давав мені просто спати. Я хотіла якнайшвидше побачити столицю мусулманів, місто пашів і смішних евнухів. Небавом приплили ми справді до Стамбулу. Пашпортова і митна контроля тягнулися доволі довго і за той час ми не могли висісти з корабля. Колиж вкінці нас пустили з чердака, я потонула негайно в рябому морі людських голов. Місто леґендарної краси! Перед моїми очима станув Схід у своїй правдивій красі: ріжноколірові базарі, крикливі торговці, носильники тягарів — все те очаровувало мене своєю екзотикою. Я замешкала у вигідній гостинниці прегарної европейської частини міста. Там рішила я підождати на свого дядька, який мав найближчого ранку прийти і повезти мене далі до рідних сторін. Та хоч як я пильно виглядала у готелевім фоє знайомої постаті дядька і як нетерпляче ожидала листа від нього — нікого не діждалася.

Я опинилась у доволі клопітливому положенні. Дядько з невідомих причин не давав про себе нічого знати, рахунок у гостинниці збільшався, одночасно мої скромні капітали таяли як віск і третього дня я переконалася, що не маю чим заплатити за гостинницю і не можу навіть мріяти про те, щоб своїми силами виїхати в дальшу дорогу. Тоді я рішилася взятись до торговлі. Тому звернулася до власника гостинниці, виянила йому своє несподіване скрутне положення і просила, щоб він розглянувся за якоюсь торговельною працею для мене. Лице турка заблисло при тім зле скриваною радістю, якби він на таку мою пропозицію давно з нетерплячкою ждав.

— Алеж, очевидно, все дасться зробити. Я вас розумію. Щось подумаємо, а за рахунок не турбуйтеся. Якось воно буде. Підожду трохи.

Коли дві години пізніше вернулася я з проходу, вручив мені господар гостинниці білєт до театру з хитрою усмішкою.

— Білет нічого не коштує — сказав він на моє превелике зчудування. Всунув білєт у руку і негайно відійшов.

Дивні знайомі.

Білетер запровадив мене до темної льожі. Коли завіса піднеслася, до моєї льожі ввійшли два чоловіки, які без словечка зайняли свої місця. Мені стало трохи моторошно. Одначе нові гості поводилися так ввічливо і чемно, що я по хвилині зовсім заспокоїлася. Їх зверхній вигляд був незвичайно елеґантний і нічим не нагадував людеей Сходу. Оба високі і поставні молодці робили враження незвичайно культурних і чемних людей.

Раптом один із них заговорив до мене по французьки:

— Невже ви, пані, справді чужинка? Чи можу вам пояснювати акцію пеcи?

І хоч я не відповідала нічого на його слова, почав мені давати точні пояснення того всього, що на сцені діялося. Підчас перерви розважали вони мене ввесь час розмовою. Їх прегарні европейські товариські форми просто імпонували мені. Мої сумніви і моє недовіря зовсім розвіялися. При кінці запропонували мені оба незнайомі, чи пак уже знайомі, що обведуть мене по Стамбулі, щоб я могла пізнати його нічне життя. На цю пропозицію я дуже радо пристала і справді мала я змогу пізнати людей і турецькі каварні, які я досі знала лише з оповідання.

До цієї пригоди не привязувала я великої ваги, бо сподівалася при допомозі шведського консуляту виїхати додому.

Несподівана пригода.

Та коли я чергового дня рано йшла через Перу до консуляту, зачіпили мене несподівано два французькі старшини. Вони стали оправдуватись, що так несподівано на вулиці до мене приступають і починають розмову, одначе вони довідалися вчора, що я приїхала сама до Стамбулу як советська еміґрантка, бачили мене потім у товаристві двох турків, як я виходила з Крісталь-палясту і йшла до Мічет-бару. З деяких причин не могли вони зайти до мене до гостинниці.

— Алеж, панове, це ще ніяка причина, щоб ви мене на вулиці зачіпали.

— Ми хочемо вас остерегти. — Перед кількома днями приїхала до мене моя кузинка — — почав оповідати молодший старшина. — Вона так захопилася турецькою столицею, що ми не могли її втримати вдома. По трьох днях вона щезла. Передтим вона ще вспіла нам зрадитися, що познайомилася з двома молодими чоловіками, які приобіцяли їй показати життя таємничого Стамбулу. Імовірно ваші нові знайомі — це саме ті чоловіки, що ми їх від кількох днів шукаємо.

Оба старшини почали промовляти мені до совісти, щоб я допомогла їм вирятувати пропащу і напровадила їх на її слід при допомозі обох підозрілих типів, які й на мене закинули сітку. Для мене не буде з того ніякої небезпеки, бо вони негайно повідомлять свою команду і не відступатимуть здалека мене ні на крок.

Я погодилася. Хібаж я не була в такій ситуації, що сама могла при тім лищ скористати? У моїй кімнаті в гостинниці застала я величезну китицю квітів і запрошення на прогульку чергового дня до Прінкіпо.

Небезпечна гра.

На другий день рано, коли я зійшла до голю, застала обох моїх знайомих на розмові з господарем гостинниці. Вони розмовляли як старі добрі знайомі. Оба були одягнені в білі одяги та ясні капелюхи. Вони представили мені молоду гарну дівчину югославську, яка буцімто зналася вже з ними три місяці.

По двох годинах їзди моторівкою через море Мармара призабула я про свою місію, але моторівка обох старшин, які здалека за нами їхали, привели мене знову до свідомости. По чарівній і романтичній їзді приїхали ми над вечір на острів.

Свою ролю грала я так добре, що оба турки нічого не догадувались і показували все нові прегарні речі. Коли сонце зайшло, завели вони нас до величавої самітної віллі, де при філіжанці мокки мали ми підождати аж до часу нашого повороту до Стамбулу. Кімната, в якій ми примістилися, була уладжена із справжньою орієнтальною вибагливістю. Килими, дивани, ліжники, ґобеліни, а все те сорокате, томило очі своїм багатством колірів. За той час, коли мокка парувала ще в маленьких філіжаночках, наші знайомі почастували нас чаркою турецького лікеру. Моя наївна товаришка вспіла вже три чарки випити, коли я щойно довідалася, що молода югославська дівчина всього три дні у Стамбулі і тих двох чоловіків давніше ніколи не бачила. Вона хотіла навчитись орієнтальних танців і зрадилася зо своїми плянами перед знайомим вірменином у Білгороді. І коли вона приїхала до Стамбулу, вже на двірці ждали оба турки. Вони не відступали її потім ні на крок, засипуючи своїми послугами і своєю чемністю. Коли я звернула новій знайомій увагу, що ми стали жертвами торговців дівчат, вона смертельно зблідла і впала омліла на килим. Напиток зробив своє. Колиж я відчула, що й підімною погинаються ноги, очі клеяться і голова починає боліти, я схопила помаранчу, натерла собі повіки і голову, виссала винний сік і випила вистиглу вже і призабуту каву. В тім менті почула я якийсь шелест за дверима і негайно впала на килим, прикинувшися непритомною.

Двері відчинилися тихо і до кімнати ввійшли три чоловіки. Нас завинули вкилими і винесли надвір. Подорож у килимі тривала приблизно пятнацять хвилин. Коли я відчула, що нас положили на твердому ґрунті, відважилася легко відхилити крайчик свого килиму й оглянутися, що довкола нас діялося. Біля мене лежала все ще непритомна югославська дівчина, а кілька кроків оподалік хтось тихо хлипав. Негайно здогадалася я, що це схоплена француска. На морі стояв яхт, від якого відірвався човен і поплив до нашого берега. Колиж наші здогадні приятелі підійшли до лодки і почали по турецьки щось із новим гостем говорити, я визволилася з килиму і підійшла швидко до француски.

— Ви називаєтеся Одета?

Заки вона вспіла мені відповісти, оба злочинці прискочили люті до мене.

— Що сталося? — прохрипів один із них.

— Нічого надзвичайного — відповіла я. — Я хотіла їй лиш передати привіти від французьких старшин, які тут недалечко лиш чекають тієї хвилини, коли ми відплинемо.

Мої слова викликали панічний страх серед злочинців. Ця вістка просто поразила їх. Я сама ледви трималася на ногах, але з усіх сил намагалася панувати над ситуацією. Обом злочинцям показала я рукою на море, на якому замайоріла моторівка, кидаючи на води смуги рефлекторного світла. Злочинець трунув мене з усіх сил і миттю кинувся до лодки. За кілька хвилин яхт відпливав швидко від берега. Моторівка швидко доплила до острову і... минула його.

Коли сонце зійшло, нас знайшли якісь два грецькі монахи з недалекого манастиря і при їх помочі відшукали ми наших „спасителів", які цілу ніч шукали нас довкола берега.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РАХУНОК.

„Манчестер Ґардієн" доносить, що паради, які Мусоліні влаштував у Римі Гітлерові, коштували 4 міліони фунтів стерлінґів (коло 20 міліонів долярів).

Підсумовуючи висліди стрічі Мусолінія й Гітлера, „Ґардієн" підкресляє, що анґлійці звернули загально увагу на холодний тон висказів Мусолінія. Назагал усі рішучі запевнення приязни й спільности ідеалів та інтересів походили від Гітлера.

Отже пощо видавати 20 міліонів долярів? На те, щоб когось задурити парадами?

СУСІДИ.

Каже „Ґардієн", що ніякі заяви приязни не можуть уже тепер зробити Італії й Німеччини такими добрими сусідами, як вони були до заняття Австрії Німеччиною.

„Ґардієн" пише: „Всі ґратуляції світу не можуть закрити одного боку сусідських відносин, що викликує занепокоєння в Італії: зникнення незалежної Австрії було смертельним ударом для головних італійських інтересів від версайського миру".

Отже чи оплатиться Німеччині анексія Австрії?

НЕЗДОРОВА ОКУПАЦІЯ.

Недавній приїзд до нюйорського порту голяндського корабля „Новий Амстердам" пригадав усім факт, що нинішній Ню Йорк колись називався Новий Амстердам. Це було ще до відірвання анґлійських кольоній в Амриці від Анґлії.

Тут, де нині Ню Йорк, була голяндська кольонія, з містом Новий Амстердам. Це місто захопив анґлійський адмірал, князь Йорк, для Анґлії й назвав його від себе Новим Йорком.

Ця окупація відіграла потім визначну ролю в боротьбі анґлійських кольоній Америки проти анґлійського короля. Анґлійські кольонії на побережжі Атлянтійського океану не могли би були виступити спільними силами проти Анґлії, а Анґлія булаб легко дала собі раду з повстанцями, якби лава анґлійських кольоній була перрвана в середині голяндською кольонією. Заняття Нового Амстердаму анґлійцями створило з кольоній на побережжі одну неперервну лаву: повстанці, побиті в одній кольонії, могли без перешкоди пересуватися до інших.

Це один з багатьох примірів історії на те, як окупація не виходить ніколи на здоровля окупантові.

КОЖНИЙ НАРОД ПО СВОМУ.

У Парижі відкрито виставу американської штуки. На відкритті вистави салі були так битком набиті, що ніхто просто не міг образів оглядати.

Скільки разів в Америці відкривано виставу французької штуки, американці ніколи не проявляли зацікавлення, а звичка американців оглядати поспішно французькі музеї стала у Франції загальним предметом жартів. Кажуть французи, напр., що американці, приїхавши до Парижу, люблять подавати до заряду музею Лювр просьбу на дозвіл переїжджати салями Лювру на ровері.

Коли французи набивають битком музеї й нарікають, що до образів доступити не можна, коли американці перебігають по салях музею, на ніщо докладно не звертаючи уваги, як заховуються наші люди? Львівський щоденник „Діло" в своїй рубриці передруків цікавих новинок зперед 50 літ подав недавно свою власну вістку про паломництво українців до Риму: дописувач каже, що паломників за ніяку ціну не можна було намовити відвідати якийсь музей.

ВЕЛИКА ОБОРОНА.

Цар Етіопії все ще товчеться перд Ліґою Націй зо своїми заявами, протестами, докумнтами, проти італійської окупації. Протестує проти окупації, заперечує, начеб Італія вже окупувала, і т. і.

Нагадується українська анекдота про того кріпака, що нарікав, що його пан бив, а потім хвалився, що він панові віддав: „Набився мене пан, набився! Але й бо я йому наговорив, наговорив!"

„А він хіба чув?"

„Та де чув!"

Всеж таки таку оборону самим сміхом збувати годі. Як хто не може помогти собі ділом, то помагає собі язиком: виговориться, і йому здається, що йому вже полекшало.

НЕ ТАК ТІ ВОРОГИ...

Еспанський повстанський ґенерал Яґе дістався до тюрми за те, що на одному бенкеті виголосив промову проти Інтернаціональної Бриґади, що складається переважно з німців і італійців. У цій промові він сказав:

„Німці й італійці в наших рядах поводяться як хижі птиці. Наші жовніри відчувають, що колись вони злучаться з републиканськими військами в боротьбі проти спільного ворога" (себто німців і італійців).

Чи можна дивуватися, що італійці й німці поводяться в Еспанії, як хижаки? Адже в Еспанії ніхто не дивується, коли коняка впаде, а над її головою зараз стерваки збираються. Чи має така коняка іншу раду, як показати життя?

СВЯТА КОРОВА.

До прецікавого питання, як це так 40-міліонова Анґлія може панувати над 400-міліоновою Індією, дає цікавий причинок журналіст Дард Гонтер у статті про „фермент в Індії" в одному з недавніх недільних чисел „Ню Йорк Таймсу". Підсуває він думку, що секрет панування є в простій справі: в релігійній ворожнечі між двома великими релігіями Індії: браманською й музулманською.

Чував він про ту ворожнечу багато разів, але її розголосу не розумів, аж поки не побачив ось такої сцени: „На противних берегах великої ріки стояли дві ґрупи людей. Одна ґрупа сварилася завзято з другою. У водах ріки билася корова, попавши в намул. Корова належала до музулманів. Вона впала в ріку й, бовтаючися, заплила на індійський бік де вона охляла. Музулмани хотіли її вбити й зїсти мясо. Індійці, для котрих корова є святим сотворінням, не давали. Сварка тягнулася довго. Нарешті корова ослабла. З облаків злетіло кілька супів. Два супи сіли на корову, що загрузла в болоті. Один з них почав клювати мясо. Музулмани закричали з люти, але індійці не кивнули ні пальцем, щоб відігнати хижаків. Доля сама рішала сварку".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

WPA НАВЧАЄ МІЛІОНИ ДОРОСЛИХ ЛЮДЕЙ ЧИТАТИ І ПИСАТИ ПО АНҐЛІЙСЬКИ

Минулого тижня міліонова дорослa людина скінчила курс грамотности Освітнього Відділу Адміністрації Поступу Праці. Нею є Волтер Доналдсон, що живе з дружиною і вісьмома дітьми в деревляній хатині у відсталих горах Вест Вірджінії.

В. Доналдсон винаймає сім акрів землі на збіччі ґір від братів Фарел. Він садить там кукурудзу і картоплю. Попередніми роками, коли приходилось підписувати які документи, його жінка це робила за нього. Потім він висловився такими словами: „Мене ошукують".

Він був відтятий від цивілізованого світу. Навіть літом, коли земля висохне, тяжко було добитись до його жилища. Хоч деколи туди переїздив вантажний самохід на подвійних колесах, опасаних ланцухами, то декотрі малі діти Доналдсона ніколи наочно не бачили пасажирського автомобіля. Ніколи не бачили кіна, ні не чули радія. Вони лише чули про те все в однокімнатнім шкільнім будинку на збігу двох річок.

Тепер також дорослі люди там учаться. Крізь вікна шкільного будинку можна вечорами бачити проміння світла, а по горах можна знову запримітити хитаючіся ліхтарні, що їх несуть із собою чоловіки і жінки, як ідуть до школи WPA, де вчать дорослих.

Цей міліон народу, що навчився читати і писати, живе по цілих Злучених Державах, від Ню Йорку аж до Каліфорнії. Їх вік сягає від 16 до 82 років життя. Між ними є півіндіяни, земельні робітники, привезені роки тому з глибини Мексика до праці на буракових полях. Там знаходяться теж ніґерські збирачі бавовни та робітники млинів.

Багато з них, донедавна неграмотні, це жінки. Декотрі це матері іміґранток, що жили в сусідстві одного великого міста, неначе на чужинецькім острові. Хоч вулиця і школа асимілювала (винародовила) їх дітей, то вони самі не можуть розуміти шкільних свідоцтв тих своїх дітей.

Такі люди тепер вчаться читати часописи, писати листи і виконувати прості рахункові задачі в школах WPA, де навчають дорослих. Колись вони купували собі ґазети, щоб заглядати до них підчас їзди трамваєм, подібно до тих, котрі вміють читати, одначе їх виключали з праці через те, що не могли читати написів про охорону. Одна жінка в Бофало радісно промовила: „Я дістала від сина телеґраму, котру сама прочитала, і тепер мої сусіди не мусять усе знати".

Першу читанку для вжитку дорослих учнів зладжено теж для полекші вчителів. Вона називається: „Моя перша книжка". В ній почінається науку образками переїзних сиґналів „Стій та йди", або написів „Вихід у цю сторону" та „Не ступай на траву".

Радія вживається для підпорядкування і доповнення праці ріжних освітніх курсів. Початкова школа на радіо в місті Ню Йорку, початa Шкільною Радою міста за програмою WPA навчання дорослих людей, дістає пересічно по 1,400 листів місячно. Загально припускають, що кожний одержаний лист заступає 500 слухачів. Пропорція цеї спеціяльної ділянки не булаб така велика, якби якенебудь загальне обчислення учасників радія не виказувало розмірно великого числа.

Перепис з 1930 року виказує, що в цьому краю було загально яких чотири і чверть міліона неграмотних. Внаслідок енерґійної кампанії федерального уряду те число значно зменшилось. Стейти Місісіпі, Вірджінія, Норт Каролайна, Колорадо і Ню Мексико сподіваються зовсім покінчити з неграмотністю перед наступним переписом 1940-го року.

Всіх учителів WPA для навчання дорослих взято з допомогового списку. Коло 5,000 з них виконують освітню програму. Кожна людина, котра не може читати або писати по анґлійськи, є управнена приймати участь у тих курсах.

Т. ОЛЬШАНСЬКИЙ,

український танцюрист, що виступить на врочистім 25-літнім Ювилею Товариства „Вільна Україна", відділ 200. У. Н. Союзу, в Озон Парку, Ню Йорк, на Лонґ Айленді, в неділю, 29. травня.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Розпочато фільму „Запорожець за Дунаєм".

Фільмова Спілка Авраменка, заснована в Канаді при кінці 1937 р., з головним осідком у місті Вінніпегу, приступила на днях до продукції звукової фільми „Запорожець за Дунаєм''.

Проф. А. Рудницький викінчив уже й передав фірмі цілу музичну частину фільми, а цими днями Компанія відкрила свою студію під ч. 112 Вест 48 вулиця в Ню Йорку.

У студії відбуваються тепер щоденно проби співу хору й солістів під особистим проводом проф. А. Рудницькоо. Музично - вокальна частина „Запорожця за Дунаєм'' буде знята вже в найближчому часі. Хор складається з найкращих професіональних співацьких сил, вибраних особисто проф. Рудницьким. Ролю Одарки в „Запорожці'' відспіває славна українська оперова співачка, пані Марія Сокіл.

Дивний звичай.

Один чужинець каже до мене по похороні нашого визначного музики:

— У вас якийсь дивний звичай. На вечерницях ваші люди сумні і поважні — а на похоронах сміються і багато балакають. У нас це все навпаки...

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ. (3)

„Цей лев", пояснював хлопцям Тарзан, „називається Джад-баль-джа". Тут втрутився Дик і з захопленням закричав: „А, я знаю. Це „золотий лев". Це той самий лев, якого ви зловили маленьким і потім освоїли. Тепер він слухає вас таксамо, як яка вірна собака". Тарзан потвердив історію Дика. Але Док недовірчиво споглядав на льва й був задоволений, що лев у клітці.

„Я наніч замикаю його у клітку", продовжав Тарзан, „бо тубильці, хоч знають, що він освоєний, то мають до нього якийсь непоборний страх. Вони кажуть, що лев усе є львом". По хвилі надуми Тарзан додав: „Здається, що і я не повинен про це забувати, бо хоч він і освоєний, то всеж ніхто не може знати, коли в ньому прокинеться знов кровожадний інстинкт".

Звертаючись до хлопців, Тарзан закликав: „Тепер, хлопці, скажіть мені, що ви хотли би бачити. Ось перед вами величезні нетри, повні таємничости, а також повні пригод. Я постараюсь показати вам те, чого ви забажаєте". „Я хотів би побачити племя карликів ітуру, про яких я читав іще в Европі" промовив Док. Та на це незадоволено скривився Дик.

„Що там карлики", закликав він. „Ти певно хочеш іти до карликів, бо вмієш бігати так скоро, як вони. Я гадаю, що ми краще зробимо, коли підемо в напрямі країни ґорилів. Це буде пригода для справжніх відважних мужів. А не якісь-там карлики". По хвилі надуми Тарзан замітив: „А можеб ми так побачили наперед одно, а потім друге?"